

ne utegne še kmalu biti, dakle pa tudi ne čakajmo, temveč ganimo se sami, vsaj vemo, da nam slovenskega uradovanja nihče ne brani in braniti ne more, samo če se tu pa tam kak uradnik nemec po robu stavi ne znajoč slovenščine. A takih še ne ustrašimo! Oni naj se naučijo do dobrega slovenski, ali pa naj gredo tje, kder Slovencev ni. Mi se pa resno postavimo na narodno stališče, gledé našega domačega jezika v uradih! Uradujmo izključljivo slovenski, zahtevajmo to tudi od drugih oblastnij, s katerimi obćujemo, n. pr. od okrajnih sodiščev! Slovenščina med nami Slovenci pa ni le v narodnem obziru opravičena, temveč je v uradnem službovanju na korist in v prospeh, kajti vsakdo bode pritrdil, da je napačno v nemškem jeziku zabeleževati to, kar se slovenski misli in govori. Takšni spisi nimajo nikdar tistega pravega pomena, kateri je pravičen prvotnej misli. A ni treba dokazovati koristi slovenskega uradovanja. Bolj treba je zdraviti tiste patrijote, ki se narodnjaki imenujejo, a nič za narodno stvar ne storé. Vzlasti naj bi se vendar naši narodni odvetniki in belezniki postavili na čelo slovenskega uradovanja, ker njim ne manjka ne jezikovega znanstva, ne prilik, le več volje je treba. Ako se naši odličnjaki, duševno dovolj zmožni, ne ganejo, kako si hoče potem ubogi kmetič pomagati, ki ima sicer narodni čut v sebi, a ne tistih duševnih močij, ki zamorejo prodirati do našega narodnega cilja. Začnimo tedaj Slovenci vseobče uradovati v narodnem jeziku!

Iz Solčave. (Toča). Dragi nam „Slov. Gospodar“ dovoli mi majhen prostorček omeniti o naši letini. Preteklega julija bilo je prav prijetno in toplo; žita so prav lepo kazala, posebno oves in rž, sena smo po navadi dobili in prav lahko posušili, ker smo ravno do zdaj po večjem pokosili in tudi žita so prav lepo cvetela. Dne 21. popoldne ob 5½ uri pa prihruje huda ura iz Koroškega črez naše visoke planine. Vsuje se nemila toča in poklesti po večjem celo faro in tudi sosedne nekoliko. Šla je debela kot kurja jajca in, ker pri nas v goratem kraju samo en pridelek dozori, ga je zdaj toča po večjem uničila. Zatoraj prosimo ljubega Boga, da nam blagoslovi menjšje pridelke letošnjega leta.

K. U.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Velevažno utegne biti bivanje svetlega cesarja in cesarice v kopališči Ischl v gornji Avstriji; kajti tje pridejo te dni srbski knez Milan, rumunski knez Karol pa še nemški cesar Viljelm. — Kolika je predrznost judovsko-liberalnih listov, razvidno je iz tega, da je dunajska turkinja „Neue freie Presse“ grajala Dunajčane, ki hočejo 50. rojstni den cesarjev svečano obhajati. — Liberalci piskajo na prav oglušene žvegle: večno upijajo: „nemštvo je v nevarnosti, snujmo nemške šole, terjajmo, da bo

nemščina državni jezik itd.“ Prazne besede bi naj ljudi plašile in motile, da ne bi pogledali na vseobčno ubožanje, na materijalni in duševni propad, katerega so ti politični šušmarji pičlemu številu judovskih in liberalnih žepov na korist pouzročili. Upamo, da napovedani „parteitagi“ ne bodo preveč razburili nemških možganov. Saj so tudi Nemci uže siti liberalnih in judovskih otrobov. — Tržaški c. k. namestnik baron Pretis, bivši finančni minister in liberalni tolažnik „es wird schon besser werden“ (bo uže boljše), je potoval po Istriji, kder stanuje na tisoče Hrvatov. Županu govorečemu hrvatski je djal: non capisco questa lingua (ne razumim tega jezika). No, svitli cesar mu dajejo drug zgled. Potujočega cesarja po Istriji nagovoril je hrvatski župan v italijanščini rekoč: „sacra maestà“. Cesar prekrhnejo besedo in rečejo: „po svoje, po svoje govorite!“ Živili svitli cesar! — V Ljubljani je slovenski poslanec g. vitez plem. Schneid zbral volilce in poročal o svojem delovanju v državnem zboru. Radostni priznamo, da je govoril kot izredno spreten politikar rekoč: „polagoma moramo zmagati, ker v nasprotju z liberalci mi zastopamo pomirenje narodov in mogočnost Avstrije“. Dobro, slava! — Strah pred sodnijo in upniki je Slovincem iz Ljubljane v Bukurešt na Rumunskem izgnala najhujšega ščevarja nemca in mazača Krausa, urednika blatnega „Tagblatt“. — V mestni skupini Maribor-Ptuj-Ormož itd. glasijo se zaporedom kandidati za volitev v državni zbor. Dunajska „Deutsche-Zeitung“ črhnila je o baronu Konradu, naučenem ministru; drugi mislijo na mahrenberskega Schmida, mariborskega Wiesthalerja itd. Kaj pa Slovenci? — Na Ogerskem postaja razburjenost zoper jude oderuhe čedalje večja. Žugajo vse jude pobiti in jihove hiše požgati. —

Vnanje države. Angleži v Afganistanu bili so hudo tepeni. Iz Herata pridrl je Ejub-kan s 12000 vojakov in 20. kanoni, ter blizu Kandaharja pobil generala Burrowa, Angleži so zgubili 20 oficirjev, 1200 vojakov in 2 kanona; ves Afganistan je vsled tega vstal, Angleži so zaprti v Kandahar in Kabul. Minister Gladstone je da si bolan hipoma ukazal 10.000 mož odposlati iz Evrope v Indijo in dalje v Afganistan. Turki so tega pobitja močno veseli, češ, da sedaj Gladstone ne utegne vtikati se v turške homatije. — Sultan je poslal Osman-pašo v Tesalijo in Hidajet-pašo v Epir in Derviš-pašo v Skadar zoper Črnogorce. Velevlade so sicer sultanu postavile obrok 3 tednov, da preda Črnogorcem obečani Dulcin, pa Turek se za papirnate evropske strele malo briga. Grki pripravljajo se na boj; tudi Srbi pozvali so nekaj vojske pod puško, Bolgari delajo šance okolo Plovdiva in v Macedoniji pripravljajo vstajo zoper Turka. — Čudno pa je, da vse večje vlade, zlasti Italija, Francija, Nemčija, Avstrija, Ruska, še celo Rumunska pripravljajo ravno sedaj velikanske vojaške vaje ali „manevre“. Bog nas varuj, če bi utegnili kde priti do krvave resnice!

Na Francoskem je 200 sodnikov pustilo službe, ker nečejo freimaurerskim ministrom pomagati sv. Cerkvo preganjati!

Za poduk in kratek čas.

Sv. Bolfank v ljutomerskih gorica.

(Spisal Matjaž Flegerič.)

I. Dragi čitatelj, ako te kedaj prinese osoda na cesto, katera pelje iz Središča proti Ljutomeru, videl boš na severnovzhodni strani prijazen z zelenim trsjem in sadunosnim drevjem ovenčan hrib. Na njem stoji cerkev, oddaljena $\frac{1}{4}$ od Medjimurja, a $\frac{1}{2}$ ure od trga Stridove, kder je, kakor sedaj učeni ljudje za gotovo trdijo, l. 346. sv. Hieronim († 420), zraven sv. Agustina (354—430) najslavnejši cerkveni učenjak, rojen bil. Ta cerkev posvečena je sv. Bolfanku. Pred stotinami let niso po divnokrasnem kraju sedanjih ljutomerskih goric žvenketale kose in motike pridnih delavcev; niso tukaj okrog donele iz pobožnih src izvirajoče pesni miloglasnih slovenskih grl; niso tukaj vabili sladk-zvonovi v hrame božje vernega ljudstva k svetim opravilom, ker po celi okolici, kder sedaj zelena trta sladko kapljico rodi, razprostirali so se temni gozdi in v njihovem zatišji renčali so besni medvedje, urlikali gladni volkovi. Ali kakor rumena, beli den obetajoča, zora temno noč prežene, iztrebila je sčasoma luč vere Kristusove te divje šume. Še den denešnji je v sosedni fari sv. Miklavža kraj, ki se imenuje „Volkomorje“. Gotovo so nekadašnj ljudje v ondotnem kraju te nevarne kosmatine umarjali, jasen dokaz, da so predpamci večkrat imeli se boriti z nadležno zverjadjo.

Eberhard II. nadškof Solnogradske, vže 20. februarja l. 1237. na Ptuiju potrdil, da je ta cela okolica s cerkvijo „Velika Nedelja“ v oskrbništvu nemškega reda sprejeta, izrekel je gorečo željo, da bi se v tem zapuščenem kraju za kristijansko prosveto po mogočnosto skrbelo. Sila težavno bilo je za tistega časa, ker ni še bilo, kakor sedaj, božjih hramov, hoditi vernim kristijanom k službi božji k „Veliki Nedelji“. Po ostru zimi kako nevarna, po hudi vročini kako trudapolna bila so ta pota! Zbog tega so si verniki v bolj naseljenih krajih začeli staviti raznim svetnikom in svetnicam posvečene podobe, a sčasom kapelice, kder so se ob nedeljah in praznikih shajali in ondi pobožne molitve opravljali. Na takšen način nastala je tudi pri nas najprej podoba, potem kapelica, a nazadnji cerkev posvečena sv. Bolfanku. Ta svetnik, jeden izmed najbolj gorečih vojščakov, kateri so za vero Kristovo orožje sukali, rodil se je l. 920. na Švabskem. Letos bode tedaj 960 let, kar je naš patron luč belega sveta zagledal. Bolfankovi starši bili so sicer plemenitniki, ali ne jako bogati. Dečka od 7 let dajo nekemu pobožnemu duhovniku v poduk in odgojo, potem pa v Rihnov, kder je bila sloveča samostanska šola. V Rihnovu

sprijaznil se je z nekim blagim mladim možem ter šel z njim v Vireburg, da bi ondi nekega iz Italijanske prišlega slovečega učitelja poslušal. Tega blagega Bolfankovega prijatelja izvolil je cesar Oton veliki za nadškofa v Treviru, kamor ga je naš patron spremljal ter nehoteč od njega nikake druge službe prejeti nekoliko let svoje duševne moči podučevanju izročene mu mladine posvečeval, toda brez vsakega plačila. L. 964. umerje Bolfankov blagi prijatelj, mnogočislani nadškof Henrik, in on je šel zopet na svoj dom, kder je bil od staršev in svojih sorodnikov s posebno velikim veseljem sprejet. Ali to veselje obrnol se je kmalu v bitko žalost. Bolfanku, kateri bi s svojo bistroumnostjo zamogel lahko kako dobro službo doseči, smehljala se je posvetna sreča, toda on je ni hotel objeti, temveč odkril je svojim staršem, da hoče biti duhovnik. S težkim srcem se je od svojih dragih ločil ter šel v Meniški (Einsiedeln) samostan. Po dokončani skušnji obvezal se je z obljubami in ostal nekoliko časa predstojnik samostanske šole. Slavnoznani Angsburski škof Udalrik podelil je Bolfanku mešnikovo posvečenje. Nekaj časa ostal je samostanski prior, ali jegovi silni gorečnosti bilo je v samostanskem zidovji premalo prilike za delovanje. Leta 970. začel je Pasavski škof Pilgrim za okrajine na Ogerskem misijonarjev nabirati. Bolfank se te prilike poprime ter gre z dovoljenjem svojega opata črez Alemanijo in južno Nemčijo oznanovaje sv. evangelije proti Ogerski meji. Ali jegov trud bil je zaman, ker z ogerskimi trdovratneži ni mogel nič opraviti. Pilgrimu bilo je srčno žal, da se je moral Bolfank brez vsakega uspeha nazaj na Nemško povrniti. L. 972 umrl je Ratisbonski škof in Pilgrimu se je posrečilo, da je cesar postavil njegovega prijatelja Bolfanka na škofovski sedež v Ratisboni. Bolfank bil je izgled pravega apostolskega škofa, ali vsled razprtije moral je svojo škofovsko stolico zapustiti. Častilakomni vojvoda Henrik II. sklenovši se s Čehi vzdigne se zoper cesarja Otona II. S Henrikom potegnoli so Bavarski plemenitniki ter mnogo škofov in državnih knezov ga je podpiralo. Frizinski škof Abraham je l. 976 tega vojvodo celo za nemškega kralja kronal. Bolfank ostal je zvest svojem cesarju, a da nebi svojih podložnih s tem, če bi se za cesarjevo stranko odločil, spravil v nevarnost krvave vojske, pobegnol je z nekim posvetnim bratom na svoja posestva blizu Solnograda. Tu na samotni planini Falkenštanski v kameniti duplji poišče si stanovanje, napravi mal altarček brez vsakega lepoteja ter živi kot puščavnik. Nekega dne po silni nevihti brata spremljevalca ni bilo nazaj; Bolfank moral se je tedaj bliže ljudi preseliti. Vzemši sekiro presekla si je pot skoz temni gozd. Ne vedoč, kder bi se naselil, molil je, naj bi mu Bog kak kraj za stanovanje odkazal. Po končani molitvi vrgel je sekiro na vso moč proti jezeru, ki se v nemščini „Mondsee“ imenuje; kder bo našel sekiro,